

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Skolämnets status och samhällskontexten

Markus Carlund

Självständigt arbete L6XA1A

Handledare: Sverker Lundin

Examinator: Eva Reimers

Rapportnummer: HT17-2930-012-L6XA1A

Sammanfattning

Titel: Skolämnets status och samhällskontexten / The school subject's status and the social context

Författare: Markus Carlund

Typ av arbete: Examensarbete på avancerad nivå (15 hp)

Handledare: Sverker Lundin

Examinator: Eva Reimers

Rapportnummer: HT17-2930-012-L6XA1A

Nyckelord: Tematisk analys, debatt, argument, värdeanknytning, utbildningssociologi, naturvetenskap, humaniora, samhällskontext.

Abstract

Studien undersöker hur ämnesföreläsare stärker uppfattningen av ämnet de representerar som viktigt för samhället och hur argumentationen kan förstås i relation till samhälls- och utbildningskontext. För att sätta dagens debatt och kontext i ett historiskt perspektiv studeras en debatt mellan naturvetenskaperna och humaniora, där matematik respektive franska representerar de två mer övergripande kategorierna. Därmed har studien ett jämförande syfte. Materialet för studien är baserat på artiklar skrivna i Tidning för Sveriges Läroverk, nuvarande Skolvärlden, under perioden 1933–1935. Genom en tematisk analys identifieras mönster och genom Pierre Bourdieus utbildningssociologiska teori beskrivs den kamp som pågår inför och efter läroplansreformer. Resultaten pekar framförallt mot att ämnesföreläsare för naturvetenskap och humaniora hämtar opinionsbildande kraft ur samma typ av värdeanknytning samt att argumenten är sig lika – trots att närmare ett sekel åtskiljer de två nedslagen i tiden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	i
Abstract	i
1. Inledning	1
2. Bakgrund	2
3. Tidigare forskning	4
3.1. Bakgrund, tidigare forskning och skärningspunkten	5
4. Teoretiskt ramverk	5
4.1. Läroplansteori	6
4.2. Argumentationsresurs	6
4.3. Pierre Bourdieu - fält	7
4.4. Pierre Bourdieu - symboliskt kapital	7
5. Metod	8
5.1. Avgränsning	8
5.2. Tematisk analys	9
5.3. Samhällelig kontext	10
5.4. Tillförlitlighet & autenticitet	11
5.5. Etiska överväganden	11
6. Resultat	12
6.1. Argument för skolämnen i 1930-talets Sverige	12
6.1.1. Individen som argumentationsresurs	12
6.1.2. Skolan som argumentationsresurs	13
6.1.3. Samhället som argumentationsresurs	14
6.2. 1930-talets samhällskontext	15
6.3. Debatten och samhällskontexten idag	15
6.3.1. Debatt	16
6.3.2. Samhällelig kontext	17
7. Analys	18
8. Diskussion och slutsatser	20
8.1. Metoddiskussion	20
8.2. Slutsatser	20
9. Framtida forskning	21
10. Referenser	22

1. Inledning

Debatter där skolämnens status ifrågasätts respektive förstärks är något som hela tiden pågår. Emellanåt tar dessa debatter formen av en strid på mediala arenor där ämnesföreträdare försvarar sitt eget ämne eller går till angrepp mot andras. Dessa strider handlar om utrymme i läroplanen, i den meningen kan läroplanen ses som ett objekt som ständigt formas utifrån strider. Ett av målen med att påverka läroplanen är att just utöva inflytande över nästkommande generation, med övertygelsen att det ämne man representerar gagnar det framtida samhället mest. När timmar omfördelas i läroplanen innebär detta att de berörda ämnens status förändras i samma riktning. Exempelvis gjordes svenska, engelska och matematik till kärnämnen 1993, vilket innebär en avsevärd bekräftelse av dessa ämnens status. Läroplan, skolämnens status och debatten samverkar tillsammans med en nästintill organisk symmetri. Denna uppsats undersöker argument som används för att stärka skolämnens status.

Uppsatsen gör ett nedslag i den debatt som framförallt utspelade sig i Tidning för Sveriges Läroverk på 1930-talet i samband med en läroverksreform. Strider pågick både innan och efter reformens ikraftträdande. Det framgår tydligt att reformen påverkades starkt av den opinion som bildades tack vare den. Ett studium av gångna tiders debatter innebär en möjlighet att sätta de nutida debatterna i ett tidsmässigt perspektiv. Dessutom riktar studien fokus mot den samhälleliga kontext som debatten utspelar sig i. På så vis söker uppsatsen att belysa likheter och skillnader mellan två debatter, åtskilda av ett sekel, och de samhälleliga kontexter som de utspelade sig i.

Studien relevant av två skäl. Först och främst är det relevant för blivande lärare, och framförallt medborgare, att ifrågasätta förgivettagna fenomen. När en passerar genom det svenska utbildningssystemet blir man dess produkt. Skolan fostrar individer till att ta vissa saker förgivet, exempelvis skolämnens status. Min förhoppning är att komma förbi en sådan föreställning genom att se tillbaka i tiden för att förstå hur dagens situation kom att bli. Det andra skälet till studiens relevans har att göra med ett sorts samhälleligt ansvar. Genom att förstå hur argument byggs upp och opinion bildas och formar nutiden kan man också ta en kritisk hållning mot dem.

Studiens syfte är att undersöka hur ämnesföreträdare stärker det representerade ämnets status, samt hur argumentationen kan förstås i dess samhälleliga kontext. För att förstå dagens debatt anläggs ett historiskt perspektiv och därför undersöks hur argumentation sett ut i samband med läroplansreformer år 1933. I studiens första del undersöks artiklar skrivna av lärare, professorer och politiker i Tidning för Sveriges Läroverk under åren 1933–35. Frågeställningar för studien är:

- Vilka typer av värden knyts skolämnena till i debatt på 1930-talet, när dess ämnesföreträdare argumenterar för att stärka ämnets status?
- Hur kan argumentationen förstås i relation till dess samhälleliga kontext?
- Vilka likheter kan synliggöras mellan 1930-talets debatt och samhällskontext, och 2010-talets debatt och samhällskontext?

2. Bakgrund

Här nedan beskrivs för studien relevanta bitar av 1930-talets samhälleliga kontext och de förändringar som genomsyrade tiden. Bakgrunden har som syfte att måla upp en bild av 30-talet som den studerade debatten omsluts av och påverkas av.

Vid förra sekelskiftet fanns en uppfattning av att samhället stod inför omvälvande förändringar. Denna uppfattning kom av den samhällsutveckling som hade påbörjats i slutet av 1800-talet och fick konsekvenser för skolväsendets utveckling. Utvecklingen innebar förändrade utbildningsbehov och utbildningsmöjligheter som också delvis härstammade ur förändrat skolväsende. Det är alltså en komplicerad växelverkan mellan samhälle och skola som producerar den samhälleliga förändringen. De mest tydliga dragen i den samhällsförändring Richardson målar upp är bland annat näringslivets industrialisering och kommersialisering, jordbrukets mekanisering, befolkningsökning och urbanisering, klasssamhällets omformning, partipolitisering och demokratisering. (Richardson, 1973, 2010).

Industrialiseringen och urbaniseringen förändrade produktion och i förlängning arbets- och levnadsvillkor. Utvidgandet av infrastruktur och sjöfart ledde till att Sverige fick tillgång till fler handelsmarknader och förvandlades från en nationell till en internationell ekonomi. Vetenskapliga framgångar ledde till utvecklade metoder och tekniker vilket ställde krav på utbildad arbetskraft. Rationalisering av jordbruk krävde specialiserad arbetskraft. Specialiseringen och lönearbetet, den dominerade arbetsformen, ledde till att arbetslivet överlag krävde differentierad och utbildad arbetskraft. Utbildningsnivå kom således att bestämma lön. I samband med dessa ekonomiska och sociala förändringar blev statens ansvarsområde större och på så vis knöts staten närmare samhället. Detta gjordes dels genom demokratiseringen som pågick, då medborgarna fick större inflytande genom rösträtten. Samtidigt utvidgades statens makt eftersom den kom att ansvara för transportsystem, utbildning och arbetsmarknad. (Richardson, 2010).

Under 1930-talet upplevs samhället befinna sig i en kristid - ekonomin stagnerade i takt med den växande arbetslösheten. Istället för att slussa in elever i universitetens teoretiska utbildningar som i stor utsträckning ledde till arbetslöshet, försökte staten locka elever till praktiskt inriktade utbildningar. (Richardson, 2010).

Det fanns en rädsla för att de teoretiska utbildningarna skulle bli överbelamrade av studenter. I samband med 1930-talets ekonomiska kris och de fortsatta tillströmningarna till ovan nämnda utbildningsbanor föreslogs i riksdagsdebatt att man på något vis skulle hindra och begränsa tillströmningen. Man menade att det var just demokratiseringsprocessen, med syfte att hjälpa fram obemedlade begåvningar, som i stället hade lett till en plutokratisk ekonomisk och socialt kapital hade blivit avgörande för vissa banor. Man använde Tysklands kris som argument – 1932 hade det funnits uppemot 50 000 arbetslösa akademiker och siffran beräknades stiga med 15 000 per år. Det var ur denna pool av desperata akademiker som man menade att Hitler rekryterade anhängare, därmed kom den akademiska arbetslösheten att uppfattas som ett hot mot samhället. På så vis legitimerades tankar om att man skulle avråda ungdomar att söka sig till universitetsutbildningar (Richardson, 1978).

Istället för att slussa in elever i universitetens teoretiska utbildningar som i stor utsträckning ledde till arbetslöshet försökte staten locka elever till praktiskt inriktade utbildningar. Praktiska utbildningar ledde till arbete direkt efter examen. Inom näringslivet

fanns ett behov av praktiskt utbildad arbetskraft. På det viset kom det sig att en ny variant av realskolan inrättades 1933: *praktiska mellanskolan*. Syftet med den var just att erbjuda praktisk utbildning i tre linjer: handels-, teknisk och huslig linje. På så vis styrde regeringen ungdomar bort från fruktlös akademisk examen – en skolpolitisk strategi som kommit att kallas *avlänkning*. (Richardson, 2010).

Utanför Sveriges gränser hotade den ekonomiska depression som spred sig snabbt från Amerika till Europa. I Europa drabbas Tyskland hårdast vilket i sin tur spär på nazismens framväxt under början av 1900-talet. Samma år som Socialdemokraterna kommer till makten i Sverige, 1932, tar det tyska nationalsocialistiska arbetarpartiet (NSDAP) makten med Adolf Hitler i spetsen. NSDAP förde en antikapitalistisk, antimarxistisk, nationalistisk, rasistisk och antisemitisk ideologi. Framförallt såg partiet den judiska befolkningen som en parasit och representant för det moderna stadslivets materialism, kommersialism och kapitalism. Den nazistiska kampen innebar således att den tyska, andliga hjälten bekämpade den parasiterande och materialistiska judiska befolkningen. (Levandehistoria, 2011b, 2011a).

Precis i början på 1900-talet stod latinlinjen, och i förlängning det humanistiska bildningsidealet, föremål för en hetsig kulturpolitisk debatt. Latinlinjen var den enda linje som ledde till universitetsstudier, därmed utgjorde universitetens kunskapskrav en faktor för latinlinjens innehåll. Ett problem uppenbarade sig i att många av eleverna inte sökte sig till universitetsutbildning, vilket ledde till att latinlinjen förlorade en hel del av sina studenter innan de tagit examen. Dessa elever gick i skolan för att förbereda sig inför yrkesverksamhet eller praktisk tillämpningsskola. Därmed började krav ställas på en ”mellanexamen” som på ett bättre sätt skulle tillmötesgå dessa elevers önskemål, bland annat genom att minska latinstudiet. Debatten uppstod då latinförsvarena menade att det inte gick att minska latinets timmar. Ett klassiskt-humanistiskt bildningsideal stod i strid mot ett naturvetenskapligt-utilistiskt bildningsideal med syfte att lösa samhällets praktiska behov. Så småningom ledde meningsutbytet till att det klassiskt-humanistiska bildningsidealet förlorade mark, exempelvis då 1905 års läroverksreform infördes. Den medförde att naturvetenskapernas positioner flyttades fram inom läroverken – en sektion med hög status inom det statliga utbildningsväsendet. Reformen var bara ett steg i ett förstärkande av de naturvetenskapliga ämnens status som hade pågått sedan 1891. Reformen utgjorde i den meningen en viktig del i en förändring från den klassiska läroplanskoden till den realistiska. De tidigare dominerande klassiska språken flyttades bakåt till fördel för de reala ämnena; naturvetenskap, matematik och engelska. (Lövheim, 2006; Richardson, 1973).

En del i förklaringen till reformens tillkomst är den omvandling som pågick i samhället i stort och som nämnts ovan: industrialisering och demokratisering. Den tidigare klassiska bildningen svarade inte längre mot de krav som ställdes på skolan från samhällets håll. En annan viktig komponent i förklaringen till reformen var opinionsbildningen som pågick i politiken, lärarpresen och kulturdebatten. Argument som förstärkte uppfattningen av reformens värde som viktigt för samhället härstammade framförallt ur; konkurrenskraft i en global marknad, omtanke för nästa generation genom bättre (naturvetenskapligt betonade) pedagogiska metoder, samt att läroverkens undervisning skulle präglas av universitetens forskning. (Lövheim, 2006).

År 1932 tar Socialdemokraterna regeringsmakten med Per Albin Hansson i spetsen och år 1933 inför Arthur Engberg, dåvarande ecklesiastikministern, en läroverksstadga i en kraftigt

reviderad version av de sakkunnigas utlåtande från 1931. I Engbergs version främjas de humanistiska ämnena vilket stod i bjärt kontrast mot den naturvetenskapliga och matematiska riktning de sakkunniga hade föreslagit 1931. Resultatet av stadgan blev en framskjutning av de humanistiska ämnenas positioner på bekostnad av framförallt matematiken och biologins fördelning av timmar (Hallström, Martinsson & Sjöberg, 2012). Detta är intressant med tanke på den naturvetenskapliga offensiv som pågått ända sedan 1891. Lövheim (2006) förklarar denna ”anomali” med att den gruppering av bildningsaristokrater som hade skett i samhället hade styrka nog att hävda sig mot vad han kallar för en rationaliseringsdiskurs. Denna grupp såg stadgan som ett försvar mot de värden som hotades av industrialiseringen och specialiseringen i arbetslivet.

Konkret innebar Engbergs stadga att franskan gjordes till obligatoriskt språk för alla elever som gick på latinlinjen. Den minskade naturvetenskapernas och framförallt matematikens utrymme på timplanen kraftigt. Matematiken förlorade 4,5 veckotimmar på den 5-åriga realskolan och 4 veckotimmar på det 4-åriga realgymnasiet. (Lindholm, 1991).

3. Tidigare forskning

Uppsatsen förhåller sig till forskning som undersöker retoriska strategier och opinionsbildning vid läroplansreformer. Majoriteten av den tidigare forskningen berör i varierande grad den läroverksreform som uppsatsens studerade debatt utgår från. Lövheim (2006) studerar tre tidsperioder varav den mellersta av dessa är just 1930-talet och Arthur Engbergs läroverksreform. Hallström, Martinsson och Sjöbergs (2012) studie av ämnesföreningar är relevant för studien i och med att *Biologilärarnas förening* bildades som ett resultat av Engbergs läroverksreform. Det ska nämnas att stadgan inte bara orsakar just den föreningens bildande utan åtminstone tre till. Richardson (1978) studerar skolpolitiska förändringar under den tidigare hälften av 1940-talet och utgår därmed från det 1930-tal som just passerat och ger en inramning till 1930-talet i uppsatsen.

I sin avhandling undersöker Daniel Lövheim (2006) hur framtidsnarrativ används för att påverka tre läroplansreformer gällande de svenska läroverken under perioden 1900–1965. Genom att anlägga ett vidgat perspektiv på skolans roll i samhället framställer man konsekvenser av läroplaner för framtiden. På detta vis blir framtiden ett verktyg för att påverka nuet inför stundande läroplansreformer. Studien fokuserar på naturvetenskapliga ämnen med matematik och teknik inkluderade. Medan andra liknande studier fokuserat på läroplaner som redan blivit verkställda har Lövheim riktat uppmärksamheten mot läroplaner som ännu inte implementerats. En slutsats är att det är föreställningar om framtidens utveckling som hotfull eller som fruktbarande som fått aktörer att engagera sig i kampen. Avhandlingen synliggör hur olika aktörer i frågor rörande naturvetenskapliga ämnen försökt in-teckna framtiden genom skolan. (Lövheim, 2006).

Hallström, Martinsson och Sjöberg (2012) har utfört inget mindre än sex studier som tillsammans ringar in hur tre ämnesföreningar under perioden 1960–2010 försökt främja respektive ämne. Ämnesföreningarnas arbete har bestått av två dimensioner, ett arbete som riktar sig utåt och ett arbete som riktar sig inåt. Utåt sett är det gränsdragning och stängning som varit de primära verktygen. Genom att skapa en tydlig identitet via lobbyism och

opinionsbildning har föreningarna arbetat för att vårda och hävda det egna reviret. Författarna har i sina studier betraktat ämnen som sociala system eller institutioner vars identitet bildas och upprätthålls av de människor som befolkar ämnena vid universitet och skola. I ämnesföreningarna sprids de gemensamma ideologin och där försvaras ämnets territorium när konflikter uppstår med andra ämnen.

Bjerneby Häll (2002) har undersökt hur blivande lärarstudenter argumenterar för skolmatematiken. De argument som lärarstudenterna använde sig av stämde väl överens med vad andra internationella undersökningar hittat i läroplanstexter och andra officiella dokument. Författarens resultat visar att det framförallt är argument om praktisk nytta som tar sig ner från läroplanstexter och liknande dokument till lärarstudenternas argumentationer.

Richardson har undersökt huruvida det är ”verklighetens faktum” eller ”idéernas kraft” som format den skolpolitiska situationen i Sverige under perioden 1940–1945. Hans resultat visar, mycket generellt uttryckt, att det framförallt är verkligheten faktum som styr skolpolitiken, alltså den samhälleliga kontexten runtomkring skolan. Däremot visar resultaten också att verklighetens faktum ibland ställer sig på ett sådant vis att idéer kan penetrera in i verkligheten och få genomslag. Den samhällskontext Richardson målar upp präglas framförallt av Andra världskriget och föregås av 1930-talets turbulenta tid. 1930-talets politiska situation präglades av den ekonomiska krisen och dess medförda arbetslöshet, demokratiseringens svårigheter, de totalitära staternas aggressivitet inom Europa, intoleransen och våldet inom de fascistiska och kommunistiska staterna mot oliktankande. (Richardson, 1978).

3.1. Bakgrund, tidigare forskning och skärningspunkten

Denna studie tar avstamp i 1930-talet som beskrivs av Richardson (1973, 1978, 2010), Levandehistoria (2011b, 2011a) och Lövheim (2006) i uppsatsens bakgrund. Det är i den samhälls- och skolutveckling som studiens debatt tar plats. Studien tar ett tydligt grepp om värdeanknytning precis som Lövheim, men också en syn på skolämnen som ”föreningar” där man ständigt hävdar och vårdar ett revir. Bjerneby Hälls studie (2002) riktar allt sitt fokus mot nutiden, och där någonstans vill jag komplettera med en jämförelse mellan två tidpunkter, åtskilda av ett sekel.

4. Teoretiskt ramverk

I uppsatsen används två olika typer av teoretiska redskap som presenteras nedan. Först och främst presenteras uppsatsens utgångspunkter och syn på läroplanen och dess funktioner. Därefter presenteras begreppet ”argumentationsresurs” och hur det används för att förstå och beskriva argumentation. Efter det presenteras den andra typen av redskap, bestående av Pierre Bourdieus utbildningssociologiska begrepp, som används för att placera argumentation i relation till talespersonernas sociala position som ämnesföreträdare. Syftet med Pierre Bourdieus begrepp i denna uppsats är att utkristallisera och förklara den kamp som pågår i debatten.

4.1. Läroplansteori

Läroplaner uppfattas som ställningstaganden i vad som anses viktigt för samhället. Det är läroplanens selektiva karaktär som möjliggör en sådan uppfattning. Den selektiva karaktären visar sig tydligt vid läroplansrevidering, då värderingar av urval av ämnen och kursmoment måste ske – prioriteringar om vad som ska läras ut i skolan och hur detta ska läras ut. De ämnen och kursmoment som inkluderas i läroplanen anses vara mer värda för eleverna än det stoff som exkluderas. Timfördelning mellan ämnen och kursmoment innebär en liknande prioritering. I och med att läroplanen är ett styrdokument blir de inkluderade ämnena och kursmomenten i viss mening sanktionerade. På så vis erkänner och legitimerar läroplanen de värden en viss individ eller grupp representerar och söker att främja. (Lövheim, 2006).

Avgränsning i tid och rum styr det samhälleliga värde ett ämne kan uppfattas ha. Ett ämne som tilldelas ett större antal timmar av den totala undervisningstiden ges högre status och ett större inflytande över det allmänna undervisningsfältet. Men det är inte bara genom status som ämnet utövar inflytande utan också genom dess ämnesföreträdare. Ett större antal undervisningstimmar kräver fler lärare - ämnesföreträdare. Antal timmar bestämmer alltså status och inflytande över ett utrymme som delas av alla ämnen, samt antal proselyter som kan verka i ämnets tjänst. Timfördelning är med detta resonemang en avgörande faktor för ett ämnes uppfattade värde för samhället. Minskas ett ämnes timantal får detta stora konsekvenser; dels förminskas status och inflytande, dels minskas antal arbetstillfällen vilket innebär rent materiell påverkan. Ett sätt att skydda ämnet är att dra tydliga gränser för att skapa stängning och på så vis upprätta en tydlig identitet som gör ämnet svårt att hota. Genom att bevaka och skydda ämnets gränser skyddas ämnesföreträdarna. (Hallström, Martinsson & Sjöberg, 2012).

Läroplanen är normativ i den meningen att den bygger på antaganden om ett medborgarideal. Skolans reproducerande funktion innebär ett fostrande av individer utifrån den mall läroplanen föreskriver. (Wahlström, 2015).

Strävan efter inflytande över läroplanen innebär en strävan att påverka nästkommande generationer. Läroplanen som ett ställningstagande är en teoretisk förutsättning för att göra debatten begriplig. Utan läroplanens frukter och dess sanktionerade egenskaper är kampen inte värd att bedrivas.

4.2. Argumentationsresurs

Argumentationsresurs som analytiskt begrepp kan användas för att förstå hur olika aktörer driver sina ståndpunkter. Lövheim använder begreppet i syftet att identifiera återkommande teman i diskussioner om skolan och läroplanen. Han definierar ett antal funktioner och egenskaper som argumentationsresurser har; 1) argumentationsresurser är stereotypa retoriska figurer som vid en viss tidpunkt är vedertagna. 2) argumentationsresurser vidgar perspektivet för att tydliggöra uppfattade konsekvenser och undervisningens utformning. De betonar skolans betydelse i samhälleliga frågor, vilket leder till att ställningstaganden inför framtiden manifesteras. 3) Argumentationsresurser används för att främja vissa specifika värden. Värdeanknytning fungerar som argument och retoriskt stöd i debatter och beslutssituationer. 4) Argumentationsresurser förklarar för respektive aktör varför dennes engagemang har

betydelse. Ett vidgat perspektiv på läroplansdebatter synliggör vilka värden som gynnas vid seger och missgynnas vid förlust. (Lövheim, 2006).

I denna studie används begreppet argumentationsresurs som ett verktyg för att studera hur ämnesföreträdare argumenterar. Av Daniel Lövheims fyra egenskaper är det de tre sista som är relevanta för uppsatsen. Begreppet används alltså inte för att tematisera argument – detta görs i den tematiska analys som presenteras i uppsatsens metodkapitel. Istället syftar det till att ge ett tydligare språk i resultat, analys och diskussion. Argumentationen studeras utifrån värdeanknytning som en argumentationsresurs, där ämnesföreträdare söker att vidga perspektivet på skolan för att synliggöra konsekvenser av läroplansrevidering.

4.3. Pierre Bourdieu - fält

Sociala fält uppstår där sociala grupper kämpar om symboliska eller materiella tillgångar som är gemensamma endast för dem. Att undersöka dessa fält innebär att man kartlägger, kort sagt, det system av relationer mellan positioner besatta av specialiserade agenter och institutioner som kämpar om något för dem, och endast dem, gemensamt. Bland mycket annat går arbetet ut på att man separerar dominerande och dominerade positioner, att man urskiljer de tillgångar som är knutna till olika positioner och att man beskriver de investeringar och insatser som krävs av agenterna och de strategier och banor som är dem tillgängliga. För att något ska kunna benämnas fält i Bourdieus mening krävs en tillräcklig grad av autonomi. Ett karaktäristikum för autonoma sociala fält är att fältets symboliska vinster utdelas från positioner inom fältet, av fältets redan invigda aktörer. Aktörer utanför fältet besitter således inte makten att ingripa i fältets interna strider om fältet är autonomt. Om det är ett fält som undersöks kan därför bara utrönas efter att undersökningen är klar. (Broady, 1991).

Begreppet används i uppsatsen för att betrakta läroplanen och dess timplan som ett fält där skolämnena kämpar om läroplanens vinster – undervisningstid. Det är alltså inte ämnesföreträdarnas sociala positioner utan snarare skolämnenas som undersöks. Skolämnena betraktas som omslutande organismer åt ämnesföreträdarna. Med hjälp av begreppet blir det relevant att undersöka hur positionerna förändras och hur förändringarna kommer till stånd. Detta görs genom att betrakta ämnesföreträdarnas agerande som medvetna handlingar med syfte att stärka ämnens status inom fältet. För att fullständigt beskriva handlingarna och de statusmässiga förändringarna behövs ett ytterligare begrepp, vilket beskrivs här nedan.

4.4. Pierre Bourdieu - symboliskt kapital

Symboliskt kapital är ett relationellt begrepp som används för att ringa in vad som igenkänns som värdefullt och tillerkänns värde av sociala grupper. Symboliska tillgångar utgör symboliskt kapital endast om det finns en marknad för dem, alltså människor som är disponerade att uppfatta tillgångarna som värdefulla. En symbolisk tillgång, låt oss säga en akademisk titel, utgör symboliskt kapital endast om sociala grupper uppfattar att titeln har ett värde. På så vis är det symboliska kapitalets existens beroende av hur det framställs och uppfattas. I ett samhälle utan akademiska institutioner skulle en akademisk titel inte erkännas som värdefull, och därmed inte utgöra ett symboliskt kapital. (Broady, 1991).

Broady (1991) betonar att språket är avgörande för symboliskt kapital, då det är genom språket som något kan framställas som värdefullt: *”Den symboliska makten är en makt att göra saker med ord.”* (s. 179).

Symboliskt kapital används i uppsatsen för att betrakta ämnesföreträdarnas ageranden i fältet, och peka på vad dessa handlingar söker för effekter. Ämnesföreträdarnas argumentation ses som försök att höja ämnets symboliska kapital – ämnets status. I den meningen används begreppet synonymt med status. Det är genom sin status, sitt symboliska kapital, som skolämnet hävdar sin position i fältet, läroplanen. I uppsatsen används den förkortade formen ”kapital” synonymt med symboliskt kapital.

5. Metod

Under denna rubrik presenteras materialet, de avgränsningar som gjorts, tematisk analys som metod, reflektioner kring den samhällsliga kontexten, studiens tillförlitlighet och de etiska överväganden som gjorts.

5.1. Avgränsning

Studiens empiri är avgränsat till artiklar hämtade från Tidning för Sveriges Läroverk (TfSL) i årgångarna 1933–35. Att just TfSL studerats beror på dess värde som mötesplattform för skolverksamma i och med att den är en fackföreningstidning. Tidningen ägdes av Läroverkslärarnas Riksförbund, nuvarande Lärarnas Riksförbund. Idag heter tidningen Skolvärlden och är fortfarande en viktig del i debatt och opinionsbildning.

Anledningen till att studien tidsmässigt är avgränsad till åren 1933–1935 beror på den diskussion som orsakades av Arthur Engbergs läroverksreform som infördes 1933. Reformen orsakade debatter där ämnesföreträdare hävdade det ämne de representerade genom att knyta större värden till det i argumentation. I samband med den tidsmässiga avgränsningen uppstår dock vissa problem, eller risker om man så vill. Studien undersöker bara en kort period och det blir därför omöjligt att synliggöra förändringar över tid. Detta är dock inte studiens syfte, istället har den ett jämförande syfte. Genom att beskriva två tidpunkter åtskilda av ett sekel möjliggörs en sådan jämförelse.

Studiens avgränsning till att endast innefatta artiklar från TfSL, trots att debatten flöt ut i flera andra dags- och facktidning (exempelvis Dagens Nyheter), beror helt enkelt på tid. Tre årgångar av TfSL visade sig innebära en alldeles utomordentlig utmaning som empiri i relation till den tidsmässiga ram uppsatsen begränsas av.

I studien står främst matematik i fokus och därefter språk. Språk behandlas som ett enhetligt ämne i studien då dessa tillhör samma skrå i den mer generella ämnesuppdelningen humaniora - naturvetenskap. Detta leder till vissa svagheter för studien. Under 1930-talet handlar debatten generellt sett om en kamp mellan naturvetenskap och humaniora. I resultatet representerar matematiken och franskan denna uppdelning. I den nutida situationen presenteras matematik och svenska som representanter för den mer generella uppdelningen. Detta eftersom att franskan har förlorat den höga status den hade på 1930-talet. Franskan är helt enkelt inte ett längre ett lika viktigt ämne som det debatteras om i samma utsträckning.

Därmed blir jämförelsen, om man endast ser till ämnena, mellan de två debatterna bräcklig om än inte omöjlig. Om man däremot ser svenska och franska som representanter för den övergripande kategorin humaniora, blir jämförelsen inte lika svag. Detta är en utgångspunkt för studien.

I debatten diskuteras de flesta skolämnena, därför är det många som faller utanför studiens omfattning. Exempelvis historia, biologi och de andra naturvetenskapliga ämnena som under perioden tog mycket medialt utrymme i anspråk.

På 1930-talet var skolämnena organiserade på ett annat sätt än vad de är idag, detta bör läsaren vara medveten om. Gymnasiets skolämnena var uppdelade i två gymnasielinjer – latinlinje och reallinje. På latinlinjen dominerade den ”klassiska bildningen” eller humanistiska om man så vill, kort sagt – humaniora. På den praktiskt betonade reala linjen dominerade de ”reala ämnena”; naturvetenskap, matematik, engelska. På så vis skiljer sig strukturen i hur ämnen fördelas i vår tid, där vi har en uppsjö av linjer och program att välja på.

5.2. Tematisk analys

Tematisk analys som metod är ett verktyg för att identifiera, kategorisera, tolka och beskriva intressanta teman i data. Ett tema är ett återkommande mönster som i någon mån besvarar en viktig aspekt av forskningens frågeställning. Som metod erbjuder tematisk analys stor frihet och flexibilitet åt forskaren då den inte föreskriver en specifik arbetsgång. Däremot kräver all forskning att arbetsprocessen beskrivs tydligt. Därför kommer den tematiska analysens frihet och flexibilitet med ett krav, att metodologisk struktur tydligt beskrivs. Hur arbetet har bedrivits och på vilka premisser och antaganden om verkligheten som arbetet grundat sig på måste uttryckas tydligt för att läsaren ska kunna få insyn i arbetet. Kvalitativ forskning innebär alltid ett tolkande subjekt mellan material och studieresultat. Av intresse är hur forskaren ser på material och data; om data är något som rent objektivt ligger vilande i materialet i väntan på att bli upptäckt, eller om data skapas i mötet mellan forskarens tolkande subjekt och materialet. (Braun & Clarke, 2013).

Studiens data uppfattas vara skapad när materialet tolkats och begripliggjorts genom de förutfattade idéer subjektet bär med sig. Teoretiskt ramverk har skapats utifrån antaganden om hur verkligheten är beskaffad, och det är i mötet mellan det förutfattade och materialet som koder och teman skapats.

Föreliggande studie är av kvalitativ art då det framförallt är ord, uppfattningar och social ordning som studeras. Att definiera vad kvalitativ forskning är för något kan konstateras vara ett flitigt omdiskuterat område. Ett försök till en definition är att den till sin natur är induktiv, tolkande, konstruktionistisk och riktar sig mot ord. (Bryman, 2011).

Studien har varit induktiv i en mening, men i en annan varit teoretiskt driven. En induktiv syn på teori och praktik innebär att teori genereras ur praktiska forskningsresultat. (Bryman, 2011). En teoretisk syn på förhållandet mellan teori och praktik innebär det motsatta – data passas in i ett teoretiskt ramverk för att på så vis generera forskningsresultat (Braun & Clarke, 2013).

Till en början när materialet samlats in har det lästs flera gånger för att möjliggöra intressanta upptäckter. I detta stadie var frågeställningen mycket generell formulerad vilket

gav ett brett intresse för hur debatten såg ut. Det fanns inte heller någon teori att stöta materialet mot. I samband med de första läsningarna och intresset som börjat gro har funderingar på teori och frågeställningar uppkommit. Så småningom började frågeställningar ta form vilket ledde till inhämtande av relevant teori. I den meningen har processen varit iterativ då teori, frågeställning och data fått växa fram tillsammans i repetitiv läsning.

I materialet har vad Braun och Clarke kallar semantiska teman eftersökts (2013). Artiklar har valts utifrån explicit uttryckta värden i texten, i den meningen har textens underliggande budskap inte tolkats i första hand.

För att strukturera arbetet metodologiskt har Braun och Clarkes (2013) sex-steps guide för hur tematiskt analysarbete kan bedrivas använts. Dessutom har deras tabell av kriterier använts för att kontrollera att arbetet nått upp till en accepterad standard (Braun & Clarke, 2013). De sex stegen, eller faser, som presenteras i guiden är:

1. Lära känna materialet genom noggrann läsning
2. Bred kodifiering av intressanta textstycken
3. Kategorisera koder i övergripande teman
4. Granska teman
5. Definiera och namnge teman
6. Producera text

Dessa steg har utgjort en struktur som arbetet förhållit sig till. Värt att nämna är att denna process inte kan beskrivas som en linjär rörelse mellan punkt ett och sex.

Till en början lästes alla tre årgångar med ett brett perspektiv för att ingen artikel som på något vis berörde stadgan skulle undgå. Denna första gallring ledde till ett stort antal artiklar, uppemot 300, av varierande storlek som skannades och skrevs ut inför läsning. Efter nästa läsperiod gallrades återigen materialet, de artiklar som återstod efter detta steg uttryckte på ett eller annat vis värdeanknytning till ett eller flera skolämnen. Materialet bestod efter detta steg av 64 artiklar som lästes mycket noggrant. När materialet börjat närma sig den slutgiltiga skepnaden påbörjades kodifiering och tematisering. Stycken i artiklar färgkodades efter vilken typ av värde som matematiken knöts till. Dessa stycken skrevs in i ett dokument för att göras lättillgängliga och katalogiserades även i ett Excel dokument där de blev tilldelade varsin identitet. Med hjälp av Excel dokumentet kunde textstyckena sorteras efter ett antal olika parametrar, bl. a. vilken typ av värde de gav uttryck för, artikelförfattare och datum. Med hjälp av Excel dokumentet som verktyg syntetiserades koderna till teman. Datan färgkodades ytterligare en gång, denna gång utifrån temana, för att få en bild om de verkligen fångade in all data. I samband med att teman skapats lästes materialet noggrant igen och artiklar valdes ut för att representera materialet och beskriva de övergripande temana för studien.

5.3. Samhällelig kontext

Samhällskontexten används i två syften; dels som en scen där debatten tar plats och dels som förklaring till varför debatten bedrivs och dess konsekvenser. Den syftar till att ge ett makroperspektiv på samhället: vilka politiska vindar som blåser, vilka problem och förändringar samhället står inför. Denna kontext är baserad på källor som valts utifrån vad studien avser att beskriva. I den meningen är urvalet fullständigt subjektivt och har inte passerat igenom den tematiska analysen. Att fånga in och beskriva en övergripande

samhällelig kontext är inte fruktbart för studien. Dessutom är det med allra största säkerhet omöjligt med tanke på den tidsrymd studien haft. Istället har ett axplock av artiklar valts ut för att beskriva en del av den samhälleliga kontexten som varit relevant för studien. Den samhälleliga kontext av 1930 som beskrivs utgår från bakgrunden. Samhällskontexten och debatten i nutid presenteras utifrån ett fåtal källor som valts

Vad gäller Bourdieus begreppsapparat, i relation till den samhälleliga kontexten och debatten, behöver vissa saker uttryckas tydligt. Talespersoners bakgrund och härkomst utreds inte. I vissa fall presenteras befattningar för att visa vilket ämne personen i fråga företräder. Begreppsapparaten riktar i stället mer fokus på skolämnen och uppfattar dem som föreningar eller "hus" åt sina företrädare. I den meningen utgör läroplanen och dess timplan fältet – ett utrymme som ockuperas av skolämnen och står i ständig förändring som resultat av strider om status och timfördelning.

5.4. Tillförlitlighet & autenticitet

Studien undersöker utsagor i artiklar, alltså olika representationer av verkligheten förmedlade genom olika aktörer. Att komma fram till en objektiv sanning i sann realistisk anda är i viss mening att blanda äpplen med päron. Som tidigare nämnts ansluter sig studien till idén av att data skapas i mötet mellan subjekt och material. För att studien ska vara tillförlitlig har de tillförlitlighetskrav Bryman presenterar eftersträvat (2011). En del i detta är beskrivningen av den omkringliggande kontexten – den sociala verkligheten där argumentationen pågår. Dessutom har forskningsprocessen beskrivits så nog som möjligt. I och med att materialet är från 1930-talet blir trovärdigheten svår att kontrollera, eftersom artiklarnas författare inte kan kontrollera beskrivningen och tolkningen av deras utsagor.

Kravet på autenticitet blir för studien problematiskt av samma anledning som trovärdigheten (Bryman, 2011). Däremot är det relevant att fråga sig huruvida studien uppger en rättvis bild av individernas åsikter och uppfattningar. Att presentera citat ur artiklarna är ett sätt att tydligt urskilja artikelförfattarnas röster. När textstyckena sedan tematiseras och analyseras tar studiens beskrivning över – en tydlig gräns mellan studiens och artikelförfattarnas röster ger autenticitet till studien.

5.5. Etiska överväganden

Materialet består av texter från redan publicerade källor. Därför är de etiska principerna - informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet - irrelevanta för studien (Bryman, 2011). Däremot är det relevant att fundera på hur materialet hanterats i studien. Särskild vikt har lagts vid att särskilja mellan artikelförfattarnas röster och studiens röst och tolkning. En problematik som behövts hanteras under arbetet har varit frågan om hur omfattande citaten ska vara. Om de beskärns alldeles för snävt uppstår möjligheten att författarens mening förvrängs. Denna fråga har övervägts under större delen av studiens progress, framförallt mot slutet då citaten presenteras i resultatet.

6. Resultat

I resultatkapitlet presenteras först och främst argumenten i debatten från 1930-talet och de teman som skapats. Därefter följer en beskrivning av samhällskontexten. I nästa steg presenteras ett selektivt urval av argument som förekommer idag och den samhällskontext som omgärdar dem.

6.1. Argument för skolämnen i 1930-talets Sverige

Under denna rubrik presenteras resultaten utifrån citat från de utvalda artiklarna som ska representera debatten som helhet. I denna del av resultatet presenteras referenser från TfSL med siffermässiga identiteter som korrelerar till arbetsmaterialet i referenslistan.

6.1.1. Individen som argumentationsresurs

Individen som argumentationsresurs ger ämnesföreträdarna ett verktyg för att presentera ämnet som oumbärligt för individens utveckling. Genom matematiken fostras en god medborgare, utrustad med det intellekt och den moral som anses nödvändigt för att individen ska fungera i och för samhället (**1, 7, 10, 11**). Matematiken förbereder individen för det praktiska livet då individen blir mer autonom, kan orientera sig i den fysiska världen samt blir mer värd som student (**3, 8, 9**). Konsekvenserna av beskärning av matematikens timfördelning innebär i förlängning en oduglig individ som inte kommer kunna varken mentalt, praktiskt eller moraliskt, delta i samhället. Här nedan presenteras fyra citat för att ge en övergripande bild av matematikföreträdarnas användning av temat:

”I själva verket är matematiken liksom latinska grammatiken en mycket sedlighetsfrämjande vetenskap ty den lär de unga att anstränga sig.” (**1**)

”[...] ämnena mer än andra skärpa ungdomens sinne för lagbundenhet och orsakssammanhang och lär den att fråga varför, d. v. s. gör den mera kritisk (radikal i god mening).” (**7**)

”[...] ger ökad möjlighet att förstå populärvetenskaplig litteratur i fysik, kemi och astronomi, är alltså av betydelse för en orientering i den fysiska värld som vi leva i.” (**3**)

”Det är också att befara, att de elever på reallinjen, som icke taga den större kursen i matematik, komme att betraktas som mindervärdiga realstudenter.” (**9**)

Språkens företrädare - matematikens motståndare - tycks dela en uppfattning av att franskan gynnar all form av språkbildning då den ger klarhet, logisk struktur, ryggrad och hållning åt all språklig förmåga (**12, 13, 14**). Det öppnar dörrar till fransk kultur och vetenskap, utökar individens vägar till bildning och bidrar till Sveriges kompetensexport (**14**). Språk uppfattas vara nycklar till inte bara all humanistisk bildning utan även till ett vidgat perspektiv hos individen, humanism och humanitet (**14, 15**). Här nedan presenteras fyra citat för att ge en övergripande bild av språkföreträdarnas användning av temat:

”Språken äro nycklarna till de stora kulturerna, och ju förr vi lägga dessa nycklar i ungdomens hand, dess bättre, och ju flera och bättre nycklar de unga få, dess större gagn göra vi det uppväxande släktet.” (14)

”Och dock är och förblir herraväldet över modersmålet i tal och skrift ett väsentligt och omistligt underlag för all verklig humanistisk bildning.” (12)

”Ungdomen är nu i stor utsträckning avskuren från möjligheten att läsa fransk litteratur, den har inte förmågan att läsa enkla handböcker på franska, och följderna har blivit att bekantskapen med fransk kultur och vetenskap inskränkts på ett sorgligt sätt.” (14)

”[...] vi måste inrikta oss på att göra den blivande vuxna människan vidsynt, ge henne ett vidare perspektiv. Det får man framförallt genom att skaffa sig språkkunskaper, som göra, att man kan röra sig över en större bildningsskala än vad eljest är möjligt.” (14)

6.1.2. Skolan som argumentationsresurs

Skolan erbjuder som argumentationsresurs ett verktyg för att göra matematiken outhärlig för skolan som organisation. Matematiken framställs som avgörande för fortsatt utbildning, utan den kommer individen inte kunna ta sig till de högre nivåerna i utbildningsväsendet (5, 11). Matematiken beskrivs även som en viktig faktor för andra skolämnen, därför innebär beskuren matematik att andra ämnen kommer skadas (1). Balansen mellan linjerna påverkas negativt om matematiken stympas vilket leder till ödesdigra konsekvenser för det humanistiska bildningsidealet som Engberg försökt främja (5, 11). Här nedan presenteras fyra citat för att ge en övergripande bild av matematikföreträdarnas användning av temat:

”Vill d:r F. inskränka geometriundervisningen i realskolan, så blir jag ledsen i min egenskap av modersmållärare. Hittills har jag legat i betydligt som modersmållärare under geometriktionerna. Det är inte lätt skall jag säga, att då få pojkarna att uttrycka sig logiskt, begripligt, och korrekt.” (1)

”Man kan därför befara, att den minskade omfattningen och effektivitet, som kommer att känneteckna matematikstudiet i realskolan enligt den nya ordningen, kan resultera däri, att realskolexamen icke kommer att berättiga till inträde i tekniska läroverk och navigationskolor.” (5)

”Latinlinjen är med den nytillagda obligatoriska franskan en alltför svår linje. Reallinjen åter har blivit en synnerligen lätt linje, sedan dess egentliga ryggradsämne, matematiken, skurits ned till en nivå närmast motsvarande den gamla latinlinjens. Följden torde bli, att reallinjen kommer att locka till sig även elever, som eljest på grund av anlag och begåvning bort välja latinlinjen.” (5)

”Tanken borde egentligen inte verka så revolutionerande, faktiskt läser vi redan nu en hel del matematik för dess egen skull i realskolan.” (11)

Från språkföreträdarnas håll motiveras franskan som värdefull för skolan framförallt genom dess allmänspråkliga tuktning. Det är en genomgripande uppfattning att språken är en

förutsättning för all annan bildning **(12, 14)**. Här nedan presenteras tre citat för att ge en övergripande bild av språkföreträdarnas användning av temat:

”Den är latinets dotter och har sin moders klarhet och logiska struktur. Intet levande språk överträffar den eller ens når upp till den som allmän språklig tuktomästarinna. Den ger ryggrad och hållning åt språkbildningen över huvud.” **(12)**

”Språken äro nycklarna till de stora kulturerna, och ju förr vi lägga dessa nycklar i ungdomens hand, dess bättre, och ju flera och bättre nycklar de unga få, dess större gagn göra vi det uppväxande släktet.” **(14)**

”[...] vi måste inrikta oss på att göra den blivande vuxna människan vidsynt, ge henne ett vidare perspektiv. Det får man framförallt genom att skaffa sig språkkunskaper, som göra, att man kan röra sig över en större bildningsskala än vad eljest är möjligt.” **(14)**

6.1.3. Samhället som argumentationsresurs

Samhället som argumentationsresurs utgör ett potent verktyg för matematikens ämnesföreträdare. Genom att trycka på matematikens värde för samhällets teknologiska utveckling samt jämföra med andra länders värdering av matematiken öppnar man upp för koncept som konkurrenskraft **(2, 3)**. Dessutom leder beskuren matematik till påspädning av samhällsklyftor, då gapet mellan läroverk och universitet måste överbryggas med studier på egen hand – betalat ur individens egna fickor **(6)**. Genom att trycka på matematikens värde för kultur och nästkommande generation visar man upp faror för samhällets normer och ideal **(8, 6)**. Således hotas inte bara nationens ekonomiska förutsättningar utan även dess sociala värderingar. Här nedan presenteras fem citat för att ge en övergripande bild av språkföreträdarnas användning av temat:

”Är detta rim och reson i en tid, då inom naturvetenskaperna den ena epokgörande uppfinningen och upptäckten avlöser den andra, upptäckter och uppfinningar, vilka ej stanna inom vetenskapsmännens krets utan snart göra sig allmänt gällande ute i det praktiska livet och därför böra vara åtminstone ej alldeles obegripliga för dem, som anses böra ha grunderna av sin tids bildning.” **(2)**

”Det påpekas, att denna successiva beskärning av matematiken på timplanen skett just under en tid, då naturvetenskap och teknik och den till grund för dem liggande matematiken fått en ständigt växande betydelse för hela vårt kulturliv.” **(8)**

”Från universitetshåll har befarats, att den nya timplanen skulle ge de förmögnare eleverna en viss fördel framför de ekonomiskt sämre lottade därigenom, att beskärningen i timantalet för matematik jämväl på realgymnasiet skulle nödvändiggöra komplettering i stor utsträckning till högre betyg i matematik efter studentexamen med ty åtföljande kostnader för att öka utsikterna att vinna inträde vid exempelvis Tekniska Högskolan.” **(6)**

”När det, än från ett håll än från ett annat, påstås, att i intet annat land i världen läses så mycket matematik till studenten som i Sverige, så glömmer man, att i Tyskland kurserna äro ofantligt mycket större än hos oss.” (3)

”Ingen förnekar eller förringar den betydelse, som de naturvetenskapliga ämnena, inklusive matematiken, äger för vår tid, ej heller det allmänna bildningsvärde, som de ha, och som därför icke får undanhållas ungdomen i våra högre skolor.” (4)

Språkförträdarna använder i princip samma argument som matematikerna - man menar att språkutbildning bidrar till samhällets konkurrenskraft genom kompetensexport (14). Den klassiska bildningen beskrivs vara en förutsättning för humanism och humanitet, d.v.s. mänsklighet (15). Här nedan presenteras två citat för att ge en övergripande bild av språkföreträdarnas användning av temat:

” [...] den har en ensidigt humanistisk typ med ett överdrivet studium av bland annat klassiska språk. Men det är dock i dessa skolor som England i generationer har fostrat sina ämbets- och tjänstemän och sina företagare och skickat ut dem i hela världen över det stora engelska imperiet, där de ha skött sig ganska bra.” (14)

”Klassisk bildning är mer än en viss fackbildning. Den ger, om den fördjupas, en världsåskådning. Den är förutsättningen för det stora och stolta begrepp, som benämnes humanism. Den leder till humanitet. Ett västerländskt folk kan inte svära sig fritt från arvet från antikens kulturvärld, om det inte vill sätta barbariet i högsätet som det enda, som ytterst var fosterländskt. Och just i en tid, då barbariet ylar ur så många miljoner unga själar, har ett gammalt kultursamhälle allt skäl att ta vara på de försvarsvapen för den andliga odlingen och de ideella värdena, som förståelsen för den västerländska civilisationens uppkomst och grundvalar ger oss.” (15)

6.2. 1930-talets samhällskontext

I detta avsnitt beskrivs den samhällseliga kontexten kortfattat utifrån studiens bakgrund som presenterats tidigare.

Debatten utspelar sig i 30-talets ekonomiska kris där framförallt akademisk arbetslöshet präglar samhället. Man är rädd för att detta akademiska proletariat på grund av vad som hänt i Tyskland, där Hitler rekryterade anhängare ur en liknande samhällsgrupp. Av den anledningen försöker man styra ungdomens banor till reallinjen istället för latin. 1932 har som tidigare nämnts NSDAP, med Adolf Hitler i spetsen, tagit makten i Tyskland. Samtidigt pågår den samhällsförändring som kommer av näringslivets industrialisering och kommersialisering, jordbrukets mekanisering, befolkningsökning och urbanisering, klassamhällets omformning, partipolitisering och demokratisering. (Levandehistoria, 2011a, 2011b; Richardson, 1973, 1978, 2010).

6.3. Debatten och samhällskontexten idag

I detta avsnitt presenteras utdrag av den typen av debattinlägg och argument som förekommer idag. Dessutom beskrivs matematikens och svenska språkets status och den samhällskontext

som pågår i bakgrunden. Källorna består av tidningsartiklar, statens offentliga utredningar, texter från skolverket och böcker.

6.3.1. Debatt

I en debattartikel i Svenska Dagbladet, författad 15/2 2013 av företrädare inom näringsliv, skola och akademi, välkomnas matematiklyftet som satsning mot de låga resultaten (Adolfsson et al., 2013, 15 februari). Man menar att svensk välfärd hotas av ungdomars låga matematikkunskaper eftersom att industrin, teknikbranschen, bank och finanssektorn samt offentlig sektor utgör välfärdens ryggrad. Dessutom menar man att matematiken har ett stort värde för kultur och miljö. I ett senare inlägg i Svenska Dagbladet 20/2 2013 argumenterar företrädare för Chalmers tekniska högskola och Nationalkommittén för matematik vid Kungl. Vetenskapsakademien för matematikens värde. Argumenten baseras på Sveriges konkurrenskraft, miljöpåverkan, teknisk utveckling, samt demokratin (Andersson, Lundh, Jäntti, 2013, 20 februari). Man menar att befolkningens kunskaper i matematik är en förutsättning för ett demokratiskt samhälle. Således har man knutit välfärd, demokrati och teknologisk utveckling till skolmatematiken. Utöver matematikens värde för samhället knyter man också an till värde för individen, Adolfsson et al. skriver följande:

”Men ska man kunna delta i och förstå samhällsutvecklingen eller planera och ta ansvar för sin privatekonomi behöver man kunna skilja på stort och smått.” (Adolfsson et al., 2013, 15 februari).

Här trycker man på att individen måste kunna skilja på stort och smått för att bli en ansvarstagande medborgare – genom att ta hand om sin ekonomi och förstå samhällsutvecklingen. Andersson et al. skriver att man startat Mattekommissionen, en kommission med syfte att skapa bredare samordning mellan näringsliv, skola och forskning. De skriver även att Mattekommissionens huvudmål är att slussa elever till naturvetenskapliga och tekniska studier:

”Stärka svenska elevers matematikkunskaper och öka intresset för matematikintensiva utbildningar så att Sverige kan leva upp till EU-överenskommelsen om ökad antagning till naturvetenskapliga och tekniska studier.” (Andersson et al., 2013, 20 februari).

Språkens status hävdas utifrån dess värde för integration, fortsatt utbildning, arbetsliv och nationens konkurrenskraft (Svärdkrona, 2006). För individen ger språk, framförallt svenska, förutsättningar för att verka i samhället generellt sett.

Sammanfattningsvis är det temana Individen och Samhälle som är närvarande i argumentationen. Man trycker på ekonomiska, sociala, miljömässiga och kulturella konsekvenser av en undermålig matematikutbildning. Matematikens värde för individen handlar framförallt om att göra individen till en ansvarstagande medborgare. Utan matematiken kan individen inte ta ansvar för sin ekonomi eller delta i samhällsutvecklingen. Vidare menar man också att de naturvetenskapliga och tekniska utbildningarna hungrar efter studenter med behörighet. Utan dessa studenter påverkas Sveriges innovationsförmåga och konkurrenskraft. Nästan samma sak kan sägas om det värde språk tillskrivs. Här trycker man

framförallt på samhällsintegration, språkens värde för andra skolämnena och värdet av flerspråkighet för nationen.

6.3.2. Samhällelig kontext

Matematikens och svenskans värde för samhället och individen kan idag rätt och slätt konstateras vara högt. De utgör kärnämnen i större delen av skolan, där svenskan har störst timfördelning i grundskolans timplan, tätt följt av matematiken (Skolverket, 2017). *Skola för bildning*, en av statens offentliga utredningar från -92, ger uttryck för vilka värden matematiken uppfattas bära på:

”I ämnet matematik främjas bl.a. problemlösningsförmågan och förmågan att tolka och använda det ökade flödet av information. Ämnet utvecklar det logiska tänkandet och det blir alltmer nödvändigt för alla att ha matematiska kunskaper för att sovra i och kritiskt granska information och olika slag av massmediebudskap. Ämnena svenska och matematik ger bl.a. dessa sätt grund för vidareutveckling i andra ämnen som förekommer i grundskolan och i en fortsatt utbildning.” (SOU 1992:94, s266)

Texten knyter matematiken till värde för; logiskt tänkande, ett kritiskt förhållningssätt, värde för andra ämnen och fortsatt utbildning, praktisk nytta. I nedanstående stycke knyter staten ett medborgarligt värde och ett framtidsvärde till matematiken och svenskan:

”När bedömningar skall göras vilken garanterad tid de olika ämnena skall ha, bör bl.a. klargöras vilka ämnen som innefattar kunskaper och färdigheter av särskilt stor vikt för medborgarna i framtiden. I denna bedömning bör också tas hänsyn till vilka ämnen som är av särskilt stor vikt för fortsatt efter grundskolan. I våra direktiv framgår bl.a. att större vikt i skolan bör läggas vid sådana beständiga kunskaper som ges i t.ex. svenska och matematik.” (SOU 1992:94, s265)

Dessa citat beskriver matematiken och svenskan som oumbärliga ämnen för både individen och samhället. Ett annat tecken på just matematikens status är den fortbildning i matematik som Skolverket (2011) i matematik för lärare på statens begäran för att motverka de sjunkande resultat som presenterats i internationella kunskapsmätningar (Östlund, 2012).

Richardson (2010) menar i ett vidare perspektiv att samhället kan beskrivas stå inför förändringar jämförbara med de förändringar samhället stod inför i början av 1900-talet. Utbyggnad av infrastruktur vid förra sekelskiftet motsvarar den digitala infrastrukturens utbyggnad. Industriekonomin gick mot kompetensekonomi, medborgarens rösträtt då kan idag jämföras med nationers rösträtt och makt i relation till den europeiska unionen. Vid förra sekelskiftet blev demokratibegreppet aktuellt i samband med de förändringar som stundade. Demokratiseringen förändrade också visionen om skolan och dess samhälleliga uppdrag, om utbildningen generellt. (Richardson, 1973, 2010).

Globalt sett kan den samhälleliga kontexten beskrivas som kritisk. Populismen har vuxit sig starkare i Europa och de populistiska partierna har blivit en stor del av Europas demokratier. Framförallt Polen, Ungern och Grekland präglas av populism. I Sverige är Sverigedemokraterna ett vedertaget parti i den politiska sfären. (Timbro, 2017).

Segregationen i Sverige har ökat och är idag ett av de stora samhällsproblemen. De satsningar man gjort från statens håll har präglats av kortsiktighet, för sena insatser och bristande samverkan mellan stat, kommun och civilsamhälle. För att motarbeta ökande segregation planerar man således att arbeta långsiktigt, tidigare insatser och öka samverkan mellan stat, kommun, civilsamhälle och näringsliv. (Regeringen, 2017).

Kärnvapenkrig riskerar att bryta ut mellan Nordkorea och USA. Nordkorea fortsätter att utveckla interkontinentala ballistiska missiler vilket innebär ett hot mot västvärlden i stort. Från amerikanskt håll använder man hård retorik och menar att man är beredd att föra ett krig på Nordkoreansk mark (Svensson, 2017).

7. Analys

I detta avsnitt anläggs det teoretiska ramverket mot resultatet. Först och främst beskrivs hur det teoretiska ramverket används för att bilda ett analysredskap. Därefter analyseras de tre argumentationsresurserna från 1930-talet och dess relation till samhällskontexten. Sedan kopplas den nutida debatten och kontexten i ett jämförande syfte.

En utgångspunkt för hela studien är läroplanens normativa funktion. Den är normativ eftersom den föreskriver ett medborgarideal och har en reproducerande funktion (Wahlström, 2015). För studien innebär dessa funktioner att läroplanen är värd att strida för, eftersom att det leder till en direkt inverkan på nästkommande generation. Beträktat genom Pierre Bourdieus fältbegrepp kan läroplanen beskrivas som fältet där skolämnens företrädare strider över att utrymme i läroplanen för att på så vis påverka nästkommande generation. Ämnesföreträdarnas handlingar i form av inlägg i debatten, där de knyter värden till skolämnet, ses som försök att stärka ämnets kapital i fältet. Det är på detta vis som studien tolkar debatten – försök att erövra utrymme i läroplanen.

När ämnesföreträdare använder individen som argumentationsresurs trycker de på de värden som menar ämnet har för individens utveckling. Man menar att den goda medborgaren fostras genom matematiken, utrustad med det intellekt och den moral som anses nödvändig för att individen ska fungera i och för samhället (**1, 7, 10, 11**). Matematiken förbereder individen för det praktiska livet då individen blir mer autonom, kan orientera sig i den fysiska världen samt blir mer värd som student (**3, 8, 9**). Konsekvenserna av beskärning av matematikens timfördelning innebär i förlängning en oduglig individ som inte kommer kunna varken mentalt, praktiskt eller moraliskt, delta i samhället. På så vis används argumentationsresursen för att stärka ämnets kapital i fältet.

I samma anda verkar språkföreträdarna för att stärka språkens kapital i fältet. Här använder man individen som argumentationsresurs genom att trycka på franskans värde för all form av språkbildning (**12, 13, 14**). Vidare menar man att språk låser upp dörrar till all humanistisk bildning, ett vidgat perspektiv hos individen, humanism och humanitet (**14, 15**). På så vis blir franskan oumbärlig för individens språk, bildnings möjligheter, dess humanistiska hållning och humanitet. Det är minst sagt kraftfulla värden man använder för att höja ämnets status och kapital.

Genom att framställa ämnet som avgörande för individen, själva arbetskraften för samhället, söker man att höja ämnets kapital för att på så vis ta mer utrymme i läroplanen och

framtida generationers fostran. Om ett ämne uppfattas på detta vis blir kampen självklar att bedriva, då individens utveckling riskerar att mer eller mindre retarderas utan ämnets upplysande krafter. Således använder man snarast Individens som ett hot i syfte att stärka ämnets kapital i fältet.

Matematikföreträdarna och språkföreträdarna använder skolan som argumentationsresurs på samma sätt i strävan efter att höja det egna kapitalet. Man gör ämnet outhärligt för andra ämnen och balansen mellan studentfördelningen i gymnasielinjerna (1, 5, 11, 12, 14). Läroplansförändringar målas upp som ödesdigra för skolan som organisation. Det värde som franskan beskrivs ha för skolan kanske är svårt att förstå idag då man inte alls ser franskan som avgörande för all humanistisk bildning. Språk däremot, framförallt svenskan ser man idag som en förutsättning för all bildning.

Det tredje temat, samhället som argumentationsresurs, är förmodligen det mest kraftfulla verktyget för att höja ämnets kapital. Här menar man att nationens ekonomi, dess normer och ideal hotas om ämnet beskär. Man beskriver ämnen som försvarsvapen mot de yttre och inre krafter som hotar nationen. På så vis knyts ämnena till värden om liv, det blir således helt livsfarligt att beskära ämnet. Det är dessa värden man hävdar ämnets kapital i fältet.

I samhällskontexten som presenterats i resultat spelar samhället som argumentationsresurs en viktig roll i ämnesföreträdarnas strävan efter att stärka det egna skolämnets kapital. Det är hotet om att den arbetslösa ungdomen ska leda till skada för samhället som används i argumentationen. Således kan matematikens ämnesföreträdare förstås som förkämpar mot den populism som råder i omvärlden, då man med matematikens hjälp och den reala linjen angriper arbetslösheten. Dessutom får matematiken och de reala ämnena stärkt kapital av den teknologiska utveckling som pågår – mekanisering, industrialisering och kommersialisering. Individens som argumentationsresurs förhåller sig som en understödande resurs till samhället som argumentationsresurs. Dessa två argumentationsresurser speglar sig i varandra.

På andra sidan kan de humanistiska ämnena företrädare ses som förkämpar i samma kamp. Ur deras perspektiv framstår de humanistiska ämnena som försvarsvapen mot just populismens vindar. Med samhället som argumentationsresurs trycker man på att det är klassicismens kulturarv och bildningsideal som kan försvara det humanistiska samhället mot nazismen. Man ser språken som en förutsättning för en kompetensexport som gynnar nationen. Samtidigt måste de humanistiska företrädarna kämpa mot den teknologiska utveckling som verkligen stärker de reala ämnena kapital och hotar de värden som de humanistiska ämnena står för.

Utifrån den framställningen av nutiden som presenterats i resultatet kan vissa likheter observeras. Vid en första anblick kan argumentationen från matematikens och språkens företrädare idag verka annorlunda de som fördes under 1930-talets debatt - fastän att de egentligen inte är det. Argumenten som förs idag är egentligen bara moderniserade versioner av samma gamla argument och värdeanknytning. Nu precis som då knyter man an till värden för samhället, skolan och individen. De samhällliga värden man knyter an till idag handlar generellt sett om Sveriges konkurrenskraft på en global marknad, demokrati, teknologisk- och kulturell utveckling. I samband med internationella kunskapsmätningar i matematik blossade debatten upp rejält och man började arbeta med åtgärder från statligt håll, exempelvis med Matematiklyftet. Kunskapsmätningarna innebar ett hot för Sveriges innovations- och konkurrenskraft på den globala marknaden. Nationellt sett menar man att de sjunkande

matematikkunskaperna innebär ett hot mot Sverige på nästan alla plan; ekonomiskt, socialt, miljömässigt och kulturellt.

Debatten utspelar sig i en kontext som uppfattas minst sagt kritisk. Populism, segregation och stundande kärnvapenkrig hotar inte bara Sverige och Europa utan hela världen. Matematikens roll i denna kontext kan ses, utifrån hur ämnesföreträdarna argumenterar, som ett sätt att angripa vissa av problemen i kontexten. Genom att höja matematikkunskaper och slussa in fler studenter i naturvetenskapliga och tekniska utbildningar så stärker man Sverige ekonomiskt, socialt, miljömässigt och kulturellt. Individen blir mer ansvarstagande både gentemot sig själv och mot samhället, då den kan se till sin egen ekonomi och delta i samhällsutvecklingen.

Ur detta perspektiv för man i princip samma kamp som man gjorde på 30-talet och man stärker ämnets kapital på samma vis. En intressant skillnad är att den reala linjen på 30-talet fungerade som ett sätt att slussa ungdomar ut i ett praktiskt arbetsliv. På så vis motverkades arbetslösheten som de mer teoretiska utbildningarna ledde till. Idag är det tvärtom. Man vill slussa ungdomar till naturvetenskapliga och tekniska universitetsutbildningar för att stärka Sverige.

8. Diskussion och slutsatser

Här nedan presenteras först och främst en kort problematisering av metod och källor gällande beskrivningen av dagens läge. Därefter följer studiens avslutande reflektioner och slutsatser med utgångspunkt i studiens frågeställningar.

8.1. Metoddiskussion

Några ord kan sägas om studiens metod gällande nedslaget i nutiden. Denna studie har först och främst fokuserat på 1933-talets debatt, det är där som den tematiska analysen filtrerat artiklarna. Artiklar som används för att beskriva dagens debatt och samhällskontext har inte gått igenom samma rigorösa analys. Orsaken är att syftet med artiklarna helt enkelt är att beskriva en aspekt av dagens läge utifrån vad som observerats i 1930-talets situation. Därmed kan beskrivningen av dagens debatt och samhällskontext stå på ostadiga ben, rent metodologiskt.

Ett annat problem för uppsatsen är relevansen för den internationella forskningsvärlden, eftersom att endast svenska källor och litteratur har använts. Syftet med arbetet har dock inte varit att skriva in sig i ett internationellt forskningsfält, utan att snarare beskriva en debatt i svensk kontext.

8.2. Slutsatser

1930-talets kamp om läroplanen och den dåvarande samhällskontexten har många likheter med dagens debatt och samhällskontext. Ämnesföreträdare, oavsett om de tillhör språkämnena eller matematiken, för samma kamp och stärker ämnets kapital på samma vis. Man härleder det ämne man representerar till värden för individen, skolan och samhället och

använder dessa värden som argumentationsresurser. Skolämnet framställs som viktigt för individens moral, dess förståelse av världen, det praktiska livet, individens förmåga att ta ansvar för sig själv samt delta i samhället. Man trycker på ämnets funktion som dörröppnare till högre utbildning och tillskriver ämnet värde. Vidare höjer man ämnets kapital i fältet genom att framställa det som en väsentlig förutsättning för andra skolämnena. På den samhällseliga nivån knyter man matematiken och språket till värden för ekonomiska, sociala, miljömässiga och kulturella aspekter. När ämnenas kapital hotas menar man att Sveriges konkurrenskraft drabbas. De ekonomiska konsekvenserna leder till ytterligare konsekvenser för välfärd, demokrati, miljö och kultur.

Resultaten pekar mot att värdeanknytning och argumentation, vid båda seklen, utgår från den samhällseliga kontexten. Ämnesföreträdare styrker argumentationen genom att peka mot skolämnets effekter på den rådande samhällseliga kontexten. Dessutom härleds själva behovet av skolämnet ur den samhällseliga kontexten. På 1930-talets handlade det framförallt om ett uppfattat hot från det arbetslösa proletariet, Nazismen som växte sig ständigt starkare ur just ett liknande proletariat och Sveriges konkurrenskraft på en global marknad. På 2010-talet handlar det om populismens vindar i Europa, samma konkurrenskraft som förr, välfärd och demokrati. Alltså kan man se samhällskontexten som sköte för argumenten och även dess resultat. Särskilt intressant är det att se hur argumenten från både naturvetenskaperna och humaniora har samma utgångspunkt och samma mål – exempelvis konkurrenskraften. I grund och botten måste det vila en sorts trosföreställning om det egna ämnet och dess förmåga att förändra samhället.

Generellt sett är det intressant att se argumenten och dess värdeanknytning i dagens läge utifrån hur de såg ut på 1930-talet. De uppvisar likheter, trots att samhället genomgått radikala förändringar på dessa snart 100 åren. Dock finns en tydlig skillnad – i dag är ämnenas status tydligare sanktionerade med tanke på att svenska, engelska och matematik gjorts till kärnämnena. Att få sitt ämne stämplat som kärnämnena måste ses som ett ultimatum för ämnesföreträdarna – det görs orubbligt i dess status. På 1930-talet fanns inga sanktioner av sådan kaliber, på så vis kan debatten ha varit mer värd att utkämpa då större vinster stod att vinna.

9. Framtida forskning

I och med att studien tar ett relativt ytligt grepp om dagens debatt och samhällskontext skulle kompletterande studier av dagens läge kunna vara intressant. Genom att tydligt koppla dagens situation till dåtidens skapas möjligheten att belysa nutiden ur nya perspektiv.

I samband med den stadga som infördes 1933 och orsakar den debatt studien fokuserat på skapas även ett flertal ämnesföreningar som än i dag är verksamma och aktiva inom kompetensutveckling och opinionsbildning. Vissa av dessa har studerats under perioden 1960-2010, därför skulle forskningen kunna kompletteras med ett studium av deras uppkomst under 1930-talet. Sådan kunskap skulle komplettera denna studie då ämnesföreningarna utgjorde viktiga strategier under debatten, även om detta inte beskrivits i denna studie.

10. Referenser

Andersson, M., Lundh, T., Jäntti, K. (2013, 20 februari). Därför är matematiken så viktig – för alla. *Svenska Dagbladet*. Hämtad 2017-12-15, från: <https://www.svd.se/darfor-ar-matematiken-sa-viktig--for-alla>

Adolfsson, P., Bondestam, M., Ekholm, B., Gudmundson, P., Henriksson, J., Karlsson, A., Krantz, T., Nyström, P., Porat, J., Samuelsson, J., Troedsson, K. M. (2013, 15 februari). Elever måste plugga mycket mer matte. *Svenska Dagbladet*. Hämtad 2017-12-15, från: <https://www.svd.se/elever-maste-plugga-mycket-mer-matte>

Bjerneby Häll, M. (2002). *Varför undervisning i matematik?: Argument för matematik i grundskolan - i läroplaner, läroplansdebatt och hos blivande lärare* (FiF-avhandling, 60). Linköping: Univ., Institutionen för beteendevetenskap.

Broady, D. (1991). *Sociologi och epistemologi: Om Pierre Bourdieus författarskap och den historiska epistemologin*. Stockholm: HLS Förlag.

Bryman, A., & Nilsson, B. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder* (2., [rev.] uppl. ed.). Malmö: Liber.

Daniel Lövheim (2006), *Att inteckna framtiden. Läroplansdebatter gällande naturvetenskap, matematik och teknik i svenska allmänna läroverk 1900-1995*. Uppsala: Uppsala Studies in History of Ideas.

Hallström, J., Martinsson, B-G & Sjöberg, M. (2012). *Att hävda och vårda ett revir: argument, strategier och arbetsmetoder för ämnesföreningarna i biologi, historia och svenska 1960-2010*. Uppsala: Föreningen för svensk undervisningshistoria.

HG-m. (u.å.). Nyström, släkter. I *Svenskt biografiskt lexikon*. Tillgänglig: <https://sok.riksarkivet.se/Sbl/Presentation.aspx?id=8498>

Levandehistoria. (2011a). *NSDAP - tyska nazistpartiet*. Hämtad 2017-12-21, från: <http://www.levandehistoria.se/fakta-om-forintelsen/ett-tyskland-som-formades-till-nazityskland/nsdap-tyska-nazistpartiet>

Levandehistoria. (2011b). *Weimarrepubliken*. Hämtad 2017-12-20, från: <http://www.levandehistoria.se/fakta-om-forintelsen/ett-tyskland-som-formades-till-nazityskland/weimarrepubliken>

Lindholm, H. (1991). *Föreningarna för matematisk-naturvetenskaplig undervisning : Fortbildning och skolpolitik 1933-1971 (Årsböcker i svensk undervisningshistoria, 71(1991) ; 167)*. Uppsala: Fören. för svensk undervisningshistoria.

Lönnberg, E. (u.å.). Lars Gabriel Andersson. I *Svenskt biografiskt lexikon*. Tillgänglig: <https://sok.riksarkivet.se/sbl/artikel/5807>

Regeringen. (2017). *Vi gjorde fel – därför ökar segregationen*. Hämtad 2017-12-26, från: <http://www.regeringen.se/debattartiklar/2017/03/vi-gjorde-fel--darfor-okar-segregationen/>

Richardson, G. (1973). *Det svenska skolväsendets historia*. Lund: Studentlitteratur

Richardson, G. (1978). *Svensk skolpolitik 1940-1945 : [idéer och realiteter i pedagogisk debatt och politiskt handlande] = [Swedish educational policy 1940-1945]*. Stockholm: LiberFörlag.

Richardson, G. (2010). *Svensk utbildningshistoria: skola och samhälle förr och nu*. Lund: Studentlitteratur.

Skolverket. (2017). *Timplan för grundskolan*. Hämtad 2017-12-13, från: <https://www.skolverket.se/laroplaner-amnen-och-kurser/grundskoleutbildning/grundskola/timplan>

SOU 1992:144. *Skola för bildning. Huvudbetänkande av Läroplanskommittén*. Stockholm: Allmänna Förlaget.

Stockholm stad. (2016). *Stadsarkivet: Mantalsregister år 1909*. Hämtad 2017-12-19, från: <http://digitalastadsarkivet.stockholm.se/Databas/mantalsregister-1909/Sok?sidindex=1031>

Svensson, A. (2017, 29 november). USA-senator: Startar krig med Nordkorea ”om det krävs”. *Dagens Nyheter*. Hämtad 2017-12-26, från: <https://www.dn.se/nyheter/varlden/usa-senator-startar-krig-med-nordkorea-om-det-kravs/>

Svärdkrona, Z. (2006, 7 juni). Språket är vägen in i samhället. *Aftonbladet*. Hämtad 2018-01-01, från: <https://www.aftonbladet.se/debatt/article10836330.ab>

Tidning för Sveriges Läroverk. (1933, april). Ett uttalande av statsrådet Engberg. *Tidning för Sveriges Läroverk*, 7, 123-124.

Timbro. (2017). *Timbro Authoritarian Populism Index 2017*. Hämtad 2017-12-26, från: <https://timbro.se/ideologi/timbro-authoritarian-populism-index-2017/>

Wahlström, N. (2015). *Läroplansteori och didaktik*. Malmö: Gleerups Utbildning AB.

Östlund, P. (2012). *Matematiklyftet*. Hämtad 2017-12-26, från: <http://ncm.gu.se/media/luma/2012/Presentationer/LUMA%202012%20-%20Peter%20D%20stlund.pdf>

Arbetsmaterial:

- (1) Ryrberg, K. (1933, februari). Naturvetenskapen, skolorna och toleransen. *Tidning för Sveriges Läroverk*, 4, 65-66.
- (2) Andersson, L. G. (1933, mars). Språkhegemonien vid gymnasierna. *Tidning för Sveriges Läroverk*, 5, 94.
- (3) Lönnqvist, C. (1933, maj). Om den beskurna matematikkursen i realskolan. *Tidning för Sveriges Läroverk*, 9, 166.
- (4) Erlandson, S. (1933, juni). Kring undervisningsplanen. *Tidning för Sveriges Läroverk*, 11, 183-184.
- (5) Tidning för Sveriges Läroverk. (1933, juli). Skolreformen i riksdagsdebattens skärseld. *Tidning för Sveriges Läroverk*, 14, 222-223.
- (6) Juringius, N. (1933, augusti). Matematikundervisningen vid våra högre allmänna läroverk. *Tidning för Sveriges Läroverk*, 17, 252-253.
- (7) Ryrberg, K. (1933, augusti). Reflexioner med anledning av ett försvarstal. *Tidning för Sveriges Läroverk*, 17, 265.
- (8) Lönnqvist, C. (1934, februari). Matematiken och nya stadgan. *Tidning för Sveriges Läroverk*, 3, 40-41.
- (9) Föreningen för Matematisk-Naturvetenskaplig Undervisning. (1933, mars). Matematikerna mot S. Ö. *Tidning för Sveriges Läroverk*, 5, 64.
- (10) Tidning för Sveriges Läroverk. (1934, maj) Läroverksstadgan ändras ej. *Tidning för Sveriges Läroverk*, 10, 134.
- (11) Nyström, B. E. (1935, februari). Praktiska problemen bättre än bokstavsräkning. *Tidning för Sveriges Läroverk*, 3, 34.
- (12) Tidning för Sveriges Läroverk. (1933, april). Ett uttalande av statsrådet Engberg. *Tidning för Sveriges Läroverk*, 7, 123.
- (13) Lené, G. (1933, april). Den nya läroverksreformen och de moderna språken. *Tidning för Sveriges Läroverk*, 8, 139-140.
- (14) Tidning för Sveriges Läroverk. (1933, juli). Skolreformen i riksdagsdebattens skärseld. *Tidning för Sveriges Läroverk*, 14, 222-223.
- (15) Erlandson, S. (1934, november). De klassiska språken i läroverken. *Tidning för Sveriges Läroverk*, 23, 289.